OYALARDAKİ BİTKİSEL BEZEMELERİN İNCELENMESİ

H. Feriha AKPINARLI[1] Cennet Şeyma KARABACAK[2]

ÖZ

Örücülük sanatının ilk kez nerede nasıl ve kimler tarafından başlatıldığı kesin olarak bilinmemektedir. Ancak, insanların örtünme ihtiyacını hissettiği zamanla başladığı zevk, beğeni ve yaratıcılık yeteneklerinin artmasıyla gelişme gösterdiği düşünülmektedir. Türklere ait örücülükle ilgili ilk tarihi belgeler Orta Asya'da yapılan arkeolojik kazılarda bulunmuştur. M.Ö. 7. ve 8. yüzyıllarda Orta Asya'da yaşayan Hunlar'a ait ikinci Pazırık kurganındaki bulgular arasında örücülük ile ilgili örneklere rastlanmıştır. Örücülük sanatı içerisinde yer alan oyalar, Türk insanının zevkini, estetiğini, duygusallığını ve kültürünü geçmişten günümüze yansıtan önemli el sanatlarından biridir. Anadolu' da kuşaktan kuşağa aktarılarak gelen oyalar, kadının sözsüz iletişim aracı olmuştur. Oyalar gereç, teknik, renk ve motif zenginliği ile Türk kadının gözü, sesi, duygu ve düşünceleri ifade etmiş önemli bir kültür ürünüdür. Yöre insanları evlerinin önünde, bahçelerinde ve doğada karşılaştıkları çiçek, meyve, yaprak, ağaç, yeşillik, çim veya çimenleri tasvir ederek bitkilerden kaynaklanan oya örneklerini çok üretmiştir. Bundan dolayı bitkiler ve doğa oyalarda Türk kadınının en zengin motif kaynağı bitkisel bezemeler olmuştur. Bu araştırmada bitkisel bezemelerin konu olarak işlendiği oyaların tespit edilmesi ve özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma, oya ile ilgili kaynaklardan tespit edilen 18 yöreye ait farklı özellikte seçilen 129 örnek üzerinde inceleme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Oya, Yöre, Bezeme, Bitkisel, Motif, Gelenek

Akpınarlı, H. Feriha ve Karabacak, C. Şeyma "Oyalardaki Bitkisel Bezemelerin İncelenmesi". *idil* 6.34 (2017): 1879-1892.

Akpınarlı, H. F. ve Karabacak, C. Ş. (2017). Oyalardaki Bitkisel Bezemelerin İncelenmesi. *idil*, 6 (34), s.1879-1892.

[1] Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Tekstil Tasarımı, ferihaak(at)gmail.com
[2] 2Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, seymakarabacak06(at)gmail.com

INVESTIGATE OF ORNAMENT REGION IN LACE

ABSTRACT

It is not exactly know when the knitting art was started by whom and where. However, it is thought that knitting art was developed with the pleasure, appreciation and creativity by the need of people coverig. The first historical documents of the Turks about knitting were found in archaeological excavations in Central Asia. Examples about knitting art is one of the important handicraft shows the pleasure, esthetics and emotion of Turkish people. In Anatolia, the laces that have been transferred from the generations to generations have become a tool of nonverbal communication of women. Laces are an important cultural product which expresses Turkish woman's eye, voice, emotion and thoughts either with technic, colour and motif richness, The locals produce many examples of laces by depicting the flowers, fruits, leaves, trees, greens, grass and meadows in front of their homes, and in nature, Because of this reason plants and natüre are the richest motif source of Turkish women. In this research it is aimed to identify and investigate the properties of laces featured with herbal ornaments.This research was carried out on 129 specimens selected from 18 different characteristics.

Keywords: Lace, Region, Ornament, Herbal, Motif, Tradition

1.GİRİŞ

Örgüler yüzyıllardır kadınların yaşam tarzını, zevkini, ihtiyaçlarını, geleneklerini ve becerilerinin izlerini taşıyan paha biçilmez ürünlerindendir. Örgü yün, pamuk, elyaflardan elde edilen çeşitli özellikteki iplik veya bitkilerin basit araçlarla veya araçsız olarak birbirinin içerisinden geçirilerek ilmeklenmesi veya düğümlenmesiyle meydana gelen yüzeylerdir.

Örücülük sanatının insanların örtünme ihtiyacını hissettiği zamanla başladığı zevk, beğeni ve yaratıcılık yeteneklerinin artmasıyla gelişme gösterdiği düşünülmektedir. Türklere ait örücülükle ilgili ilk tarihi belgeler Orta Asya'da yapılan arkeolojik kazılarda bulunmuştur. M.Ö. 7. ve 8. yüzyıllarda Orta Asya'da yaşayan Hunlar'a ait ikinci Pazırık kurganındaki bulgular arasında örücülük ile ilgili örneklere rastlanmıştır (Onuk, 2005: 5). Örücülük sanatının geliştiği dönemlerde bireyleri kaliteli eğitmek ve kaliteli ürün geliştirmek amacıyla loncalar ve eğitim kurumları kurulmuştur (Akpınarlı, 1995:12).

İnce örgüler arasında yer alan "oya; ince bükümlü, genel olarak ipek, pamuk ve naylon iplik ile tığ, firkete, iğne ve mekik gibi araç yardımıyla yapılan istenildiğinde süsleme ögesi olarak pul, boncuk, inci vs. gibi gereçler kullanılarak el yardımı ile birbiri üzerine ilmiklenerek tutturulmasından meydana gelmiştir" (Akpınarlı,2009:27).

Oya sözcüğünün öteki dillerde bir karşılığının bulunmaması, bu yüzden de Anadolu'ya ve Anadolu kadınına ait bir sanat olduğu ve Türk sanatına özgü olduğu söylenebilir. Bazı kayıtlardan da iğne ile yapılan örgülerin 12. Yy da Anadolu'dan Yunanistan'a oradan da İtalya yolu ile Avrupa'ya geçtiği öğrenilmektedir(Erbek,1984: 136).

17. yüzyıl Ehri Hiref defterlerinde çevresi metal bükümlü ipliklerle süslenmiş bazı örtülerden söz edilmesine rağmen, Türk dantel ve oyalarına ulaşabilmiş en eski örnekler ancak 18. Yüzyıldan kalmadır. Bu dönemden önceki tarihler için sadece eldeki çeşitli yazılı kaynak ve minyatürlerden bilgi edinilmektedir. Levni'nin minyatürlerinde, Enderun`lu Fazıl`ın Zenanname`sinde ve Fenercioğlu albümünde çemberlerin, hotoz ve fes oyalarının, dal oyalarının örnekleri görülür. Oyalar aileler arasında nesilden nesile geçerek, koleksiyonlarda veya müzelerde saklanmakla, korunmaktadır(Barışta, 1994:306-307).

Anadolu' da kuşaktan kuşağa aktarılarak gelen oyalar, kadının sözsüz iletişim aracı olmuştur. Oyalar gereç, teknik, renk ve motif zenginliği ile Türk kadının gözü, sesi, duygu ve düşünceleri ifade etmiş önemli bir kültür ürünüdür. Oyalar yapıldığı yörenin özelliklerini yansıtmakta olup, her biri Türk kültürünün birer yapıtaşıdır. Ürünlerin üzerinde yer alan motiflerde ya da motiflerden oluşan ürünlerde, halk tarafından ortak bir dil ile çeşitli anlamlar yüklü isimlendirmeler yapıldığı görülmüştür.

Anadolu'nun birçok köyünde, kasabasında ve kentlerinde insanlar konuşamadığı zaman dertlerini motiflerle ve renklerle anlatmaktadır. Koca evine gelen gelinin "gelinlik yapması" diye anılan geleneğe göre, evdeki erkeklerle ve diğer büyüklerle de konuşmaması nedeniyle, dili bağlı yeni gelinin başındaki oyalar sözsüz konuşmadır. Örneğin, yeşil renk tonlarıyla işlenen bir oya, gelinin evinden ve eşinden mutlu olduğunu; sarı ile işlenen oyalar ise yeşilin aksine mutsuzluğunu, halsiz olduğunu, kayınvalideye hediye edilen "çakır dikeni" oyalı yemeninin gelinin kayınvalideye "bana diken gibi batma" mesajını iletmektedir(Akpınarlı,2000:21).

Oyalarda geometrik, nesneli, bitkisel, sembolik ve figürlü bezeme türleri bulunmaktadır. Ülkemizin bitki örtüsü bakımından zenginliği, çeşitli bitkilerin yetiştirilmesine ve üretilmesine neden olmaktadır. Yöre insanları çevresinde bulunan bitkilerden kaynaklanan oya örneklerini çok üretmektedir. Bundan dolayı bitkiler ve doğa oyalarda Türk kadınının en zengin motif kaynağı bitkisel bezemeler olmuştur.

Bu araştırmanın genel amacı; bitkisel bezemelerin konu olarak işlendiği oyaların tespit edilmesi ve özelliklerinin incelenmesidir.

Çalışmada yöntem olarak oya ile ilgili kaynaklardan tespit edilen 18 yöreye ait farklı özellikte seçilen 129 örnek üzerinde çalışılmıştır.

2.OYALARDAKİ BİTKİSEL BEZEMELER VE ÖZELLİKLERİ

Oya toplumumuzun yaşam tarzını, zevkini, ihtiyaçlarını, geleneklerini ve becerilerinin izlerini taşıyan paha biçilmez değerler olarak miras kalan, milli kültürümüzün en önemli belgeleri arasında yer almaktadır. Anadolu kadını biçim, renk ve iletilen duygularla oyalarını üretmektedir. Özellikle doğada görülen, yetiştirilen bitkileri örnek alarak yapılan oyalar çoğunluktadır. Oyalar bir çiçek, bir yaprak ile kendi başına örnek sayılmakta ve oyaların çeşitli biçimlerde dizilmesinden kompozisyonlar oluşmaktadır.

Bitkisel bezemeler kadınların doğadan etkilenilerek natüralist bir yaklaşımla biçimlendirdikleri bitki kaynaklı bezemelerdir. Kadınlar evlerinin önünde, bahçelerinde ve doğada karşılaştıkları çiçek, meyve, yaprak, ağaç, yeşillik, çim veya çimenlerden görsel olarak etkilenerek yaptıkları oyalarda bunları tasvir etmektedirler. Bitkisel bezemeli oyalarda meyve ve sebzeler çiçek, tomurcuk, yapraklarla bir arada görülmektedir.

Resim 1. Çiçek
(K.Maraş: Kurt,2011)

Yonca Yaprağı
(Mersin: Kurt,2011)

Bitkisel bezeme olarak oyalarda çiçek(nergis, gül, sümbül, karanfil, gelin çiçeği, mum çiçeği, kır çiçeği, menekşe vb.), yaprak(asma yaprağı, üzüm yaprağı, çınar yaprağı, bağ yaprağı vb.) ağaç ve meyve (üzüm, kiraz, erik, badem ve biber vb.) natüralist ya da anti natüralist bir yaklaşım ele alınmıştır. Bitkilerin görünümü aynen yapılmakta, renk ve süsleyici unsurlarda farklılıklar görülmektedir.

Bu çalışmada 129 bitkisel bezemeli oya incelenirken farklı yörelerden örnekler seçilmeye özen gösterilmiştir. Bu yörelerin bölgelere göre dağılımı ve incelenen oya sayısı şöyle sıralanmıştır; Akdeniz Bölgesi'nde: İçel 17, Adana 12, Kahraman Maraş 12, Isparta 11, Antalya 5, Burdur 3, Mersin 2, Doğu Anadolu Bölgesi'nde: Erzurum 10, Eğe Bölgesi'nde: Afyon 1, Manisa 1, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde: Kilis 8, Şanlı Urfa 2, İç Anadolu Bölgesi'nde: Konya12, Ankara 3, Karadeniz Bölgesi'nde: Bolu 7, Marmara Bölgesi'nde: Balıkesir 17, Sakarya 5, Edirne1 adet toplamda 18 yöreye ait örnekler bulunmuştur.

İncelenen bitkisel bezemeli oyaların, teknik özelliklerine göre yapılan sınıflamada kullanılan malzeme özellikleri incelenerek tablo 1'de sunulmuştur.

Oya Türü	Malzeme Türü			
	İplik		Boncuk	
	Naylon İplik	Pamuk İpliği	Yuvarlak Boncuk	Kesme Boncuk
Tığ Oyası	54	8	40	3
İğne Oyası	56	5	3	1
Mekik Oyası	3			
Firkete Oyası	3			
Toplam	116	13	43	4
(%)	89,93	10,07	91,49	8,51

Tablo 1: Teknik Ve Gereç Özelliği Dağılımı

Tablo 1 incelendiğinde oyalarda en çok iğne oyası tekniğinin uygulandığı bunu sırasıyla tığ, mekik ve firkete oyalarının takip ettiği görülmektedir. Kullanılan iplik özelliğine bakıldığında %89,93'ünün naylon, %10,07'sinin pamuk ipliği; boncuk özelliğinde ise %91,49'unun yuvarlak, %8,51'inin kesme boncuk olduğu tespit edilmiştir. Buna göre incelenen oyalarda çoğunlukla naylon iplik ve yuvarlak boncuk kullanıldığı tespit edilmiştir.

İncelenen oyaların, teknik özelliklerine göre yapılan sınıflamada hangi bitkisel bezemelerin kullanıldığı değerlendirilerek tablo 2'de sunulmuştur.

BİTKİSEL BEZEME TÜRÜ

	ÇİÇEK								MEYVE			YAPRAK		
Oya Türü	Bahar Çiçeği	Sümbül	Karanfil	Menekşe	Papatya	Gül	Nergis	Badem ve Erik Çiçeği	Kiraz	Üzüm	Biber	Bağ Yaprağı	Çayır Çimen	Çakır Dikeni
Tığ Oyası	9	2	8	1	9	6	6	2	2	2	1	10	2	2
İğne Oyası	1	5	8	9	4	5	1	8	5	4	7	2	1	1
Mekik Oyası					1	2								
Firkete Oyası												1	2	
Toplam	10	7	16	10	14	13	7	10	7	6	8	13	5	3
(%)	11,49	8,04	18,39	11,49	16,09	14,97	8,04	11,49	33,33	28,58	38,09	61,92	23,80	14,28
N:129														

Tablo 2: Bitkisel Bezeme Dağılımı

Tablo 2 incelendiğinde oyalarda kullanılan bitkisel bezemeler; çiçekli bezemelerde en yüksek değerle %18,39'unun karanfil olduğu tespit edilmiştir. Buna göre aşağıda verilen karanfil oyalarına bakıldığında akıllı karanfil, kollu karanfil, yabani karanfil ve yanına iliştirilen yaprak ile yapraklı karanfil isimleri verildiği görülmektedir. Karanfillerin renklerine göre farklı kişiler takardır. Kırmızı, beyaz renkli karanfil oyalı krebi gelinler, yedi renkli karanfili ise genç kadınlar kullanırdı. Sarı renkli karanfil üzüntüyü ve mutsuzluğu dile getirmektedir (Koparan,2004:68).

Karanfil oyasının genellikle iğne ve tığ ile yapıldığı, yapımında ise çoğunlukla yuvarlak boncuk kullanıldığı tespit edilmiştir.

Resim 2. Karanfil
(Adana: Kurt,2011) (K.Maraş:Kurt,2011) (Burdur:Kurt,2011) (K.Maraş:Kurt,2011)

Resim 2. Karanfil
(Adana: Kurt,2011) (K.Maraş:Kurt,2011) (Burdur:Kurt,2011) (K.Maraş:Kurt,2011)

Karanfil oyasını sırasıyla papatya, gül, bağ yaprağı, bahar çiçeği, badem ve erik çiçeği, menekşe, biber, kiraz, sümbül, nergis, üzüm, çayır çimen ve çakır dikeni takip etmektedir. Buna göre aşağıda verilen papatya oyalarına bakıldığında genellikle tığ ile yapıldığı ve yapımında çoğunlukla yuvarlak boncuk kullanıldığı tespit edilmiştir.

Resim 4. Papatya
(Antalya: Kurt,2011) (Burdur: Kurt,2011) (K. Maraş: Kurt,2011) (Antalya: Kurt,2011)

Resim 5. Papatya
(Erzurum:Tepe,2013)(Balıkesir: Vanlı,2008) (Sakarya:Sütçü,2014)(Sakarya:Sütçü,2014)

Gül oyalarına bakıldığında üç güllü, beş güllü, kırmızı gül, eflatun ebruli gül isimleri verildiği görülmektedir. Kırmızı güllü oya hamile olduğunu, kahverengi oya üzüntülü olduğunu ve şanssızlığını ifade eder (Keçici, 2013:33). Gül oyasının genellikle iğne ve tığ ile yapıldığı, yapımında ise çoğunlukla yuvarlak boncuk kullanıldığı tespit edilmiştir.

Resim 6.
Üç Güllü Beş Güllü Kırmızı Gül Eflatun Ebruli Gül
(Antalya: Kurt,2011)(Antalya: Kurt,2011)(Isparta,Şimşek,2007)(Isparta,Şimşek,2007)

Sümbül ve nergis oya örneklerine bakıldığında sümbül oyasında genellikle iğne, nergis oyasının ise tığ ile yapıldığı görülmektedir. Oyada yer alan sümbül çiçeği takan kişiye ve yapıldığı renge göre farklı anlamlar içermektedir. Örneğin mor renkli sümbül çiçeğini, aşık olan genç kız aşık olduğu belli olsun diye; pembe sümbülü, nişanlısı olan kızlar takardı. Beyaz sümbülü, sevgilisine bağlı kız takarmış. Sümbül, umudun ve aşkın sembolüdür(Koparan,2004:68). Sümbül yapımında çok az sayıda yuvarlak boncuk kullanıldığı nergis yapımında ise oyanın genellikle yuvarlak boncuk kullanılarak yapıldığı tespit edilmiştir.

Resim 7. Sümbül
(Mersin: Kurt,2011)(Erzurum: Tepe,2013)(Balıkesir: Vanlı,2008)(Isparta, Şimşek,2007)

Resim 8. Nergis
(Adana: Kurt,2011)(Kilis Oyaları,2015)(İçel: Onuk,2005)(Adana, Onuk,2005)

Tablo 2 incelendiğinde oyalarda kullanılan bitkisel bezemede; meyveli bezemelerde en yüksek değerle %38,09'unun biber en düşük değerle %28,58'inin üzüm olduğu tespit edilmiştir. Buna göre aşağıda verilen biber ve üzüm oyalarına bakıldığında genellikle iğne ile yapıldığı tespit edilmiştir. Biber oyasında renk olarak çoğunlukla kırmızı renk kullanılmaktadır. Gelinler kaynanasına kızgınlığını "aramız biber gibi acı" mesajını eşlerine "Biber Oya" takarak iletir(Akpınarlı,2009:28).

Resim 9. Biber
(Balıkesir,Vanlı,2008)(Balıkesir,Vanlı,2008)(Bolu:Bozdoğan,2013)(Bolu,Onuk:2005)

Resim 10. Üzüm
(Ankara,TürkOya Kat.)(Bolu, Türk Oya Kat.)(Konya,Şenol,1997)(Bolu,Bozdoğan,2013)

Tablo 2 incelendiğinde oyalarda kullanılan bitkisel bezemelere bakıldığında; yapraklı bezemelerde en yüksek değerle %61,92'sinin bağ yaprağı en düşük değerle %14,28'inin çakır dikeni olduğu tespit edilmiştir. Buna göre aşağıda verilen bağ yaprağı ve çakır dikeni oyalarına bakıldığında çoğunluğun tığ ile yapıldığı tespit edilmiştir. Nikâh töreninden bir gün sonra okutulan geleneksel mevlit töreninde, sadece kayınvalideye örtülen "Çakır Dikeni" isimli oya: gelinin kayınvalideye "Bana diken gibi batma" mesajını iletmektedir (Akpınarlı ve Baçan,2012:7)

Resim 11.
Bağ Yaprağı Bağ Yaprağı Sararmış Üzüm Yaprağı Asma Yaprağı
(Konya,Şenol:1997)(Adana, Türk Oya Kat.)(Erzurum,Tepe,2013)(Konya,Şenol:1997)

Resim 12. Çakır Dikeni
(Adana: Kurt,2011)(İçel,Onuk:2005)(Şanlı Urfa,Onuk:2005)

3.SONUÇ

Sonuç olarak incelenen bitkisel bezemeli oyaların yapıldıkları yörelere bakıldığında en fazla İçel ve Balıkesir olduğu görülmektedir. Bunları Adana ve Konya yöreleri takip etmektedir. Bitkisel bezemeli oyaların yapımında genellikle naylon iplik ile yuvarlak boncuk kullanılmıştır.

Oyalarda bitkisel bezemeler Türk kadınının en zengin motif kaynağını oluşturmaktadır. Bitkisel bezemeli oyalara bakıldığında Anadolu kadınları doğadan etkilenerek çoğunlukla çiçek türlerini bitkisel bezeme olarak kullanmışlardır. Bitkisel bezemelerde çiçekleri, meyve ve yaprak motifleri takip etmektedir. Bitkisel oyalar arasında ençok karanfil oyası tercih edilmektedir. Karanfil oyasını sırasıyla papatya, gül, bağ yaprağı, bahar çiçeği, badem ve erik çiçeği, menekşe, biber, kiraz, sümbül, nergis, üzüm, çayır çimen ve çakır dikeni takip etmektedir. Kadınların sözsüz ileşitim aracı olan oyalar işlendikleri yörelerin kültürlerine göre değişik isimler ve anlamlar ifade etmektedir. Sarı renkli karanfil üzüntüyü ve mutsuzluğu; papatya temizliği ve saflığı; gül sonsuz sevgi ve mutluluğu; kır menekşesi yalnızlığı ve çekingenliği; sarı nergis ümitsiz aşkı; kırmızıbiber oyası ise kavgalıolduğunu ifade etmektedir.

Oyalar da renk seçimleri bitkilerin doğadaki yapılarına uygun tercih edilmektedir. Oyalarda bitkisel bezemeler Türk kadınının en zengin motif kaynağını oluşturmaktadır. Oyalarda gerçeğe yaklaşan doğaya uygun renklendirme v e biçim kullanılmıştır. Bitkisel bezemelerin oluşumunda geometrik şekiller etkilidir. Oyaları teknik özelliklerine dayalı formlarında; daire, kare, üçgen, zikzak, düz geometrik şekiller görülmektedir.

KAYNAKLAR

AKPINARLI, H. Feriha. *El Örgüsü Çorapların Teknik Desen Renk Ve Kullanım Özellikleri.*Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, 1995.

AKPINARLI, H. Feriha. *Osmanlı'dan Günümüze Oyalar*. Motif Dergisi, Kültür Bakanlığı Yayını, 20-22, 2000.

AKPINARLI, H. Feriha. *Anadolu ve Makedonya Türklerinin Oyalardaki Kültürel Etkileşimler*. Fethiye: II. Uluslararası Türk Kültür Kurultayı, 25-30, 2009.

AKPINARLI, H. Feriha, Baçan. Vildan, Eskişehir: *Geleneksel Kıyafetlerimizde Oyaların Kullanılma Özellikleri.* Halk Kültüründe Giyim – Kuşam Ve Süslenme Uluslararası Sempozyumu, 2012.

BARIŞTA, Örcün. *İnce Örgüler*. Sanat ve Kültür, İslam- Tematik Ansiklopedi, 304-307, 1994.

BOZDOĞAN, Semra. *Gerede İğne Oyalarından Örnekler*. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Halk Kültürünü Araştırma Ve Uygulama Merkezi Ve Gerede Belediyesi Ortak Yayını, 2013.

ERBEK, Güran. *Erkek Oyaları*. İzmir: I El Sanatları Sempozyumu. Dokuz Eylül Üniversitesi, 134-146,1984.

KEÇİCİ, Fatma. Aybala. *Konya İli Çeltik İlçesi İğne Oyaları,* Ankara: Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2013.

KİLİS OYALARI, *Kilis Yöresinde Kullanılan Oya Motifleri*, Kilis: Kilis Valiliği Yayın, No: 4, 2005.

KURT, Gülten. *Akdeniz Bölgesi Boncuk Oyalarından Yapılan Ürünlerin İncelenmesi*, Yayımlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2011.

KOPARAN, Yasemin. *Geleneksel Kültürümüzde Çiçek Motiflerinin Kullanım Alanlarından Örnekler Ve Dekoratif Sanatlar Eğitiminde Kullanımı,* Ankara:

Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2004.

ONUK, Taciser. *Osmanlıdan Günümüze Oyalar*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları. 2005.

SÜTÇÜ, Arzu. *Sakarya İli Karasu İlçesi Boncuk Oyaları*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, 2014.

ŞENOL, Sevgi. *Konya Güneysınır Boncuk Oyaları*, Bursa Ön-Mat A. Ş. 1997.

ŞİMŞEK, Habibe. *Uluborlu (Isparta) Çeki Oyaları*, Ankara: Kültür Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Tarafından Düzenlenen Icanas 38 (Uluslararası Asya Ve Afrika Çalışmaları) Kongresinde Sunulup Özet Olarak Yayınlanmış Bildiri. 10-15 Eylül 2007.

TEPE, Yasemin. *Erzurum'da, Farklı Teknik Ve Materyallerle Yapılan Oya Sanatı*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2013.

TÜRK OYALARI KATALOĞU, Ankara: T.C Kültür Bakanlığı Yayınları, Cilt:2, 1998.

VANLI, Ayla. Yaren. *Balıkesir İli Gönen İlçesi İğne Oyaları Ve Halk Eğitimi Merkezinin İğne Oyacılığına Katkısı*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi,2008.